SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1790

av Filip Reinhag (S)

En tydligare uppdelning av kommunalt och regionalt ansvar på Gotland

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att Region Gotland med sitt öläge ska kunna ha en hållbar finansiering av välfärdens behov och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Gotland har en unik konstruktion som landets enda kommun med landstingsansvar. Till skillnad från övriga delar av landet ansvarar Region Gotland för både de uppgifter som normalt ligger på en kommun och de uppgifter som i övriga Sverige hanteras av en region. Det innebär att samma organisation ska finansiera och ansvara för såväl skola, äldreomsorg, socialtjänst och samhällsbyggnad som hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional utveckling.

Denna konstruktion innebär särskilda ekonomiska och organisatoriska utmaningar. Framför allt har den växande kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvården en direkt påverkan på Region Gotlands samlade ekonomi. Risken är att sjukvårdens finansieringsbehov i ökande omfattning, successivt tränger undan resurser från det primärkommunala uppdraget. Det innebär sämre förutsättningar för skola, äldreomsorg, social omsorg och andra verksamheter som är grundläggande för gotlänningarnas vardag.

Det kommunala självstyret bygger på att kommunerna ska kunna prioritera och utveckla sina verksamheter utifrån invånarnas behov. På Gotland sammanfaller två stora och omfattande ansvarsområden i en och samma organisation och finansiering. Därmed riskerar det primärkommunala uppdraget att hamna i en ekonomisk beroendeställning till sjukvårdens kostnadsutveckling, trots att verksamheterna har olika uppdrag och förutsättningar.

Därför kan en översyn av Gotlands geografiska och organisatoriska förutsättningar behövas för att Gotland ska få mer likvärdiga och rättvisa förutsättningar samt en hållbar finansiering av välfärden.

En sådan översyn måste självklart beakta Gotlands särskilda geografiska och demografiska förutsättningar. Målet ska inte vara att skapa onödig administration eller försämra samordningen mellan verksamheterna. Tvärtom bör syftet vara att stärka den långsiktiga ekonomiska hållbarheten, tydliggöra ansvaret och säkerställa att båda uppdragen får rimliga och förutsägbara ekonomiska förutsättningar.

Gotlands invånare ska inte behöva ställas inför att nödvändiga satsningar på skola, äldreomsorg och social omsorg begränsas till följd av sjukvårdens kostnadsutveckling.

Filip Reinhag (S)